

شناختنامه موزه‌ها (۴) - موزه و مخاطب (۱)

با کودکان در موزه ملک

تجربه‌های یک موزه‌برای کودکان

زیر نظر

رضا دبیری‌نژاد

نویسندگان:

الهه حریریان، الهه سالار، نگار ساقرچی،

لیلا کفاش‌زاده، لیلا کلنتری، محمد نوروز

با همکاری بهناز رضایی

نشران
ایران

۱۳۹۸

عنوان و نام پدیدآور :	با کودکان در موزه ملک: تجربه‌های یک موزه برای کودکان/ زیر نظر رضا دبیری‌نژاد؛ نویسندگان
الهه حریریان - او دیگران]، با همکاری بهمن رضایی و ویرایش مهران غلامی	
موضوعات نشر :	تهران : ایران نگار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری :	۱۱۰ص. - سبزرنگی.
فروست :	شناختنامه موزهها، ۴. موزه و مخاطب؛ ۱.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۳۱۰-۱۵۰۰
وضعیت فهرست‌نویسی :	فہب
یادداشت :	نویسندگان الهه حریریان، الهه سالار، نگار ساقرقچی، لیلا کفاش‌زاده، لیلا کلنتری، محمد نوروزی.
عنوان دیگر :	تجربه‌های یک موزه برای کودکان.
موضوع :	کتابخانه و موزه ملی - ملک - بازدیدکنندگان
موضوع :	Malek National Library and Museum Institution - *visitors
موضوع :	موزهها - ایران - تهران - بازدیدکنندگان
موضوع :	Museum visitors - Iran - Tehran
موضوع :	موزهها و مدارس - ایران - تهران
موضوع :	Museums and schools - Iran - Tehran
شناسه افزوده :	دبیری‌نژاد، رضا، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده :	حریریان، الهه، ۱۳۶۴ -
شناسه افزوده :	رضایی، بهمن، ۱۳۵۰ - شهزبور -
ردمبندی کنگره :	۷۵۵.۲۷۴۶ ۱۳۹۸ ۷۵۵.۲۷۴۶
ردمبندی دیویی :	۷۵۵.۲۷۴۶
شماره کتابشناسی ملی :	۵۶۱۰۷۵۲

با کودکان در موزه ملک

تجربه‌های یک موزه برای کودکان

زیر نظر رضا دبیری‌نژاد

نویسندگان: الهه حریریان، الهه سالار، نگار ساقرقچی،

لیلا کفاش‌زاده، لیلا کلنتری، محمد نوروزی

با همکاری بهمن رضایی

ویرایش: مهران غلامی

نشر ایران نگار به سفارش مؤسسه کتابخانه و موزه ملی ملک

چاپ نخست: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۱۰-۱۵۰۰

بها: ۳۴۰۰۰ تومان

کتابخانه و موزه ملی ملک

تهران، خیابان امام خمینی، سرفر باغ ملی، خیابان ملل متحد

www.malekmuseum.org

تلفن: ۶۶۷۰۰۹۸۸ دورنگار: ۶۶۷۰۵۹۷۴

صندوق پستی: ۱۱۱۵۵۵/۵۴۷

انتشارات ایران نگار

نشانی: تهران، شمال غربی میدان انقلاب (ابتدای خیابان آزادی)، کوچه جنتی، شماره ۷، واحد ۷

www.IranNegar.ir

تلفن: ۶۶۹۰۷۴۲۸ صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۹۱۱

صفحه	نمونه	صفحه	نمونه
۷۵	اصناف	۷	نمونه
۷۶	نمونه	۸	نمونه
۷۹	نمونه	۱۱	نمونه
۱۹	نمونه	۱۱	نمونه
۲۹	نمونه	۲۱	نمونه
۳۹	نمونه	۳۱	نمونه
۴۹	نمونه	۴۱	نمونه
۵۹	نمونه	۵۱	نمونه
۶۹	نمونه	۶۱	نمونه
۷۹	نمونه	۷۱	نمونه
۸۹	نمونه	۸۱	نمونه

فهرست

یادداشت ۷

غرض از خواجسته سروی

درآمد: موزه‌های فعال برای کودکان ۹

در دبیرستان نژاد

تورها و کارگاه‌های ویژه کودکان و نوجوانان در موزه ۲۱

محمد نوروزی

تور موزه در مدارس ۵۱

الهه سالار

طرح باغ قصه‌ها ۶۵

لیلا کفاش‌زاده، الهه حریریان

برنامه‌های ویژه گروه‌های خاص کودکان و نوجوانان ۹۱

نگار ساقربیچی، محمد نوروزی، لیلا کلنتری

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۵۷	نقش‌ها	۷	یادداشت
۵۹	تور موزه در مدارس	۹	درآمد: موزه‌های فعال برای کودکان
۶۱	داستان فیل در تاریکی	۱۱	برگزاری تورهای هدفمند بازدید برای مدارس
۶۱	دلیل انتخاب این داستان	۱۲	برنامه‌های ویژه کودکان در جشنواره‌ها و رویدادهای نمایشگاهی
۶۳	چگونگی ساخته شدن فیل	۱۳	قصه‌گویی
۶۳	بازخورد مدارس و دانش‌آموزان	۱۴	تور نمایشگاهی و آموزشی در مدارس تهران
۶۵	طرح باغ قصه‌ها	۱۵	آموزش موزه‌داران
۶۷	مقدمه	۱۶	آموزش مربیان
۶۷	هدف طرح و نامگذاری	۱۷	موزه‌آرایی برای کودکان
۶۸	اجرای طرح از سر در باغ ملی تا موزه ملک	۱۸	کودکان خاص
۶۹	کارگاه‌ها و خلاقیت آموزشی	۱۸	انتشارات برای کودکان
۶۹	طومار خواب‌آلود	۱۹	تجربه‌های موزه
۷۰	کارگاه شجره‌نامه خانوادگی من	۲۱	تورها و کارگاه‌ها: ویژه کودکان و نوجوانان در موزه
۷۲	پازل خط	۲۳	کارگاه‌های ویژه نمایشگاه دائمی سکه
۷۳	ساخت سکه؛ داد و ستد	۲۳	الف. کارگاه ضرب سکه
۷۴	پازل سکه و پرتو حاج حسین ملک	۲۶	ب. کارگاه طراحی سکه‌های متعلق به شیوه کلاژ
۷۵	قصه‌گویی	۲۹	کارگاه آشنایی با سکه‌های تاریخی
۷۵	طوطی و بازارگان	۲۹	هم‌زمان با نمایشگاه سکه نام
۷۷	قصه فقیر روزی طلب	۲۹	اهداف کارگاه
۷۹	قصه عیادت کر از همسایه رنجور	۳۳	کارگاه‌های مرتبط با نمایشگاه دائمی: کارگاه غفاری، حسن‌الملک
۸۱	فصل دوم باغ قصه‌ها	۳۳	کارگاه طبقه‌بندی آثار کمال‌الملک
۸۱	قصه‌ای که خورده شد	۳۶	آشنایی با نسخ خطی و خوشنویسی
۸۳	بازدید هدفمند از موزه	۳۶	کارگاه خطوط اسلامی (تولید آثار خط بنایی)
۸۴	طوطی و بازارگان به تصویرگری کودکان	۳۸	کارگاه‌های مرتبط با کتاب‌های چاپ سنگی
۸۶	کودکان در نمایشگاه نشستن	۳۸	الف. کارگاه تصویرسازی با تصاویر کتاب‌های چاپ سنگی
۸۸	خاطرات با کودکان	۴۰	ب. کارگاه نمایشگاه چاپ لیتونوم با موضوع سفر امام رضا (ع) از مدینه به خراسان
۹۱	نامه: ویژه گروه‌های خاص کودکان و نوجوانان	۴۲	ج. کارگاه مونوپرینت
۹۳	الف. برنامه کارگاه‌های ویژه کودکان کار	۴۴	کارگاه آشنایی با علم نجوم؛ به بهانه نمایشگاه در آینه آسمان
۹۴	ب. کارگاه ضرب سکه دستی، پرداختن به نقش حیاتی در زندگی کودکان کار بدسرپرست	۴۴	هدف کارگاه
۹۶	کارگاه سوم: چاپ نقاشی (نقاشی ایرانی قرن ۱۳)	۴۶	آشنایی با آناتومی انسان به روایت نسخ خطی به مناسبت نمایشگاه سراجچه تن
۹۷	کارگاه سوم: بازوندساز: تأکید بر مفهوم حمایت، درک ترس کودکان کار	۴۶	کارگاه ترش و شیرین (در حاشیه نمایشگاه سراجچه تن)
۹۸	کارگاه چهارم: عروسک‌سازی: آشنایی با ریشه‌ها، اشتغال‌زایی، بهره‌گیری از توان فیزیکی	۴۹	آشنایی با تقویم
۹۹	نمایشگاه کودکان کار و موزه	۴۹	به مناسبت نمایشگاه گردش ایام
۱۰۱	ب. کارگاه‌های آموزشی ویژه مخاطبان اوتیسم	۵۱	کارگاه تقویم نو (در حاشیه نمایشگاه گردش ایام)
۱۰۲	کارگاه اول: روایت شاهنامه	۵۱	کارگاه‌های مرتبط با تزئینات در هنر اسلامی
۱۰۴	کارگاه دوم: سفر به تاریخ همراه با سکه	۵۱	الف. کارگاه نقوش هندسی در هنر اسلامی
۱۰۶	کارگاه سوم: روایتی در هزار داستان	۵۲	ب. کارگاه آشنایی با اصول تذهیب و کتاب‌آرایی سنتی
۱۰۷	ج. نمایشگاه و کارگاه آموزشی ناپدیدنی‌های دیدنی؛ داستان‌های شاهنامه برای ناینیان	۵۳	ج. کارگاه صحافی و جلدسازی به شیوه سنتی
		۵۵	داستان میدان مشق
		۵۶	کارگاه هفت اقلیم
		۵۷	داستان قلمدان

کتابخانه و موزه ملی ملک؛ دوستدار کودک
تاریخ و موزه، راهی پیش روی کودکان می گذارند

کتابخانه‌ها و موزه‌ها، یادخانه و آثارخانه و بستر و آرامش گاه اندیشه‌اند و دستاوردهای اندیشه، هنر و فرهنگ انسان را نگاه داشته، با روایت و بازنمایی آن‌ها، سخن‌ها برای آدمیان دارند. این نهادهای فرهنگی که شاخار اندیشه هنردوستانه و دوراندیشانه تمدن دیرینه بشری به شمار می‌آیند، درونی سرشار از یافته‌ها و سازه‌ها، تمدن‌های تمدن و جامعه انسانی را از روزگار دیرینه تا امروز در خود جای داده‌اند. کتاب‌های کتابخانه‌ها و آثار موزه‌ها، تنها با گذر از راهروهای اندیشه و هزارتوهای تاریخ، ارزشی بس بزرگ نیافته‌اند. آن‌ها سرمایه ارزشمند اندیشه و هنر و فرهنگ مردمانی‌اند که از هزاره‌ها پیش در گذر زیست تمدن و جامعه، جلوه‌ای بیرونی یافته، بازتابنده حضور و مانایی بشری بر این کره خاکی بوده‌اند. رسالت کتابخانه‌ها و موزه‌ها در بازشناسی این اندیشه‌ها و دست‌آفریده‌ها اما بر نگاه‌داشت آن‌ها تقدم دارد.

کودکان همچون لوح‌هایی خام، تأثیرپذیرند و نورشان به فراگیری، آدمی را بر سر ذوق می‌آورد. آموزش کودکان، از مهم‌ترین دستاوردهای تمدن انسانی به شمار می‌آید. اینان امروزه در جهان از مهم‌ترین گروه‌های هدف نهادهای فرهنگی به شمار می‌آیند. کتابخانه و موزه ملی ملک، در جایگاه نخستین موزه وقفی - خصوصی ایران و یکی از شش کتابخانه منتخب کشور در زمینه نسخه‌های خطی، در سال‌های گذشته در کنار خدمات‌رسانی همیشگی به گردشگران، پژوهشگران اما با تمرکز بیشتر بر آموزش غیر رسمی کودکان و نوجوانان، توانسته است کارنامه‌ای قابل توجه در زمینه ارائه آموزه‌های فرهنگ و هنر ایرانی - اسلامی به‌ویژه در حوزه آثار تاریخی - فرهنگی، جای بگذارد. کارشناسان کتابخانه و موزه ملی ملک، در جریان برگزاری تورهای هدفمند بازدید و کارگاه‌های ویژه آموزشی کوشیده‌اند کودکان را به شیوه‌هایی نو با مفهوم و کارکرد کتابخانه و موزه آشنا کنند. کودکانی با وضعیت‌های ویژه، همچون کودکان کار، مهاجر، بدسرپرست و بی‌سرپرست و آن‌ها که برآمده از عامل‌های کلان اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه از پاره‌ای امکانات محروم مانده‌اند، بخشی مهم از مخاطبان این برنامه‌های ویژه بوده‌اند.

کتاب با کودکان در موزه ملک انعکاس گوشه‌هایی از ارائه این گنجینه درخشان به کودکانی است که در سایه کوشش والای حاج حسین آقا ملک، بنیان‌گذار و واقف کتابخانه و موزه ملی ملک و توجه ویژه آستان قدس رضوی به پیشرفت و توسعه موقوفه‌ها و برآوردن نیت‌های واقفان، همچون دیگر دستاوردهای فرهنگی این نهاد معظم دینی در جهان اسلام، توانسته‌اند به شیوه غیر رسمی از

نمایش فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی بهرهای نو ببرند. این کتاب گزیده‌ای نوشتاری و تصویری از کوشش‌های کارشناسان کتابخانه و موزه ملی ملک در گستره آموزش غیر رسمی درون مایه‌های فرهنگی - هنری با محوریت کتاب و آثار تاریخی به کودکان را دربرمی‌گیرد.

انتشار کتاب با کودکان در موزه ملک با همکاری و هم‌داستانی کارشناسان و خبرگانی در کتابخانه و موزه ملی ملک انجام یافته است که در آموزش غیر رسمی کودکان و آشنایی آنان با گنجینه هنر اسلامی، ایرانی، هم‌نوا و یک‌دل، بر آن شده‌اند بستری نو برای فراگیری آموزه‌های نوین فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، از دریچه گنج‌های تاریخی هنرمندان و هنرآفرینان روزگاران گذشته فراهم آورند. انتشار این کتاب اما پایان این راه نیکو نیست... قصه کتابخانه و موزه ملی ملک با کودکان همچنان ادامه دارد...

دکتر غلامرضا خواجه سروی

مدیرعامل مؤسسه کتابخانه و موزه ملی ملک